

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Панкратової Анастасії Сергіївни «Виконання актів органів конституційного контролю: порівняльно-правовий аналіз» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081-Право

Обґрунтування теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. Дисертаційна робота є комплексним науковим дослідженням порівняльно-правового аналізу доктрини та законодавства виконання актів органів конституційного контролю. Належне та своєчасне виконання рішень конституційних судів залежить від функціональної взаємодії вищих органів публічної влади й обсягу конституційно-правового регулювання проблеми виконання.

Порівняльно-правове дослідження виконання рішень органів конституційного контролю дозволило виділити такі проблеми: виконання рішень Конституційного Суду України, якими визнано закони або їх окремі положення такими, що не відповідають Конституції України, проблему перегляду судових рішень за виключними обставинами у зв'язку з встановленням неконституційності чи конституційності закону або його окремого положення та проблема відшкодування шкоди, завданої актами або діями, що визнані неконституційними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича відповідно до плану наукових досліджень кафедри відповідно до наукової теми кафедри «Процесуальне право: теоретико-правові засади, нормативно-правове забезпечення та перспективні напрямки розвитку» (державний реєстраційний номер 0120U103394).

Тему дисертації затверджено рішенням Науково-технічної радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Мета і завдання дослідження. Мета і завдання дисертаційного дослідження. Метою даного дисертаційного дослідження є проведення комплексного порівняльно-правового аналізу процедури виконання актів органів конституційного контролю.

Дана мета зумовила постановку та реалізацію наступних завдань: проаналізувати сучасні теоретико-методологічні підходи до розуміння сутності виконання актів органів конституційного контролю; проаналізувати моделі темпоральної дії в часі рішень конституційних судів та релевантну судову практику; визначити правову природу рішень конституційних судів; проаналізувати процесуальний порядок виконання актів органів конституційного контролю; дослідити європейський досвід виконання актів органів конституційного контролю; розкрити проблеми виконання актів Конституційного України та запропонувати шляхи їх розв'язання.

Об'єктом дисертаційного дослідження є конституційно-процедурні відносини, які виникають у процесі набуття чинності актами органів конституційного контролю та їх виконанням актів.

Предмет дослідження - порівняльно-правовий аналіз виконання актів органів конституційного контролю.

Методологічною основою дисертаційного дослідження стала система сучасних методів наукового пізнання: системний, аналізу та синтезу, логічний та інші наукові методи, а також ряд приватно-наукових методів.

У процесі дослідження нами використані загально-наукові та спеціально-наукові методи дослідження, а саме: порівняльно-правового дослідження, за допомогою якого проведено аналіз основних моделей темпоральної дії в часі рішень конституційних судів, порівняльно-правовий аналіз компетенції конституційних судів, яких дозволив з'ясувати специфіку правової природи рішень органів конституційного контролю, особливості виконання актів. Використання методу порівняльно-правового дослідження

дало змогу відобразити зарубіжний досвід правового регулювання виконання рішень органів конституційного контролю. Рішення конституційних судів у справах про тлумачення конституції та визнання актів такими, що не відповідають конституції рішень, проаналізовано та консолідовано за допомогою формально-юридичного методу. Формально-юридичний метод застосовувався при дослідженні теоретичних підходів до розуміння сутності виконання актів органів конституційного контролю, правової природи актів органів конституційного контролю. За допомогою діалектичного методу розритий зв'язок з реалізацією компетенції конституційних судів та їх актів. Історико-правовий метод використовувався при дослідженні поняття «виконання актів органів конституційного контролю».

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

2. Формування наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації.

Дисертацію А.С. Панкратової присвячено комплексному порівняльно-правовому аналізу виконання органів конституційного контролю.

Актуальність дисертаційного дослідження також зумовлюється тим, що Україна є кандидатом на вступ до Європейського Союзу, що передбачає й інтеграцію та узгодження законодавства України з правом Європейського Союзу та імплементацією передових європейських практик з виконання рішень конституційних судів.

У роботі наведено ряд нових положень, висновків і рекомендацій, що мають теоретичне і практичне значення, які виносяться на захист:

- запропоновано внести зміни до Закону України «Про Конституційний Суд України», ухвалити Закони України «Про конституційну процедуру», зареєстрований в парламенті, внести зміни та доповнення до статті 61 Закону України «Про правотворчу діяльність», який вступить у силу після закінчення правового режиму воєнного стану, та закріпити правотворчих способи виконання рішень Конституційного Суду України щодо закріплення основних

правотворчих способів виконання Верховною Радою України рішень Конституційного Суду України;

- положення про те, що механізми виконання рішень органів конституційного контролю залежать від моделі конституційного контролю, виду конституційного контролю та наслідків визнання законів, їх окремих положень чи інших нормативно-правових актів такими, що не відповідають конституції, тобто неконституційними;

- положення, що європейський досвід виконання рішень конституційних судів не є одноманітним, у країнах Європейського Союзу виконання судових рішень регулюється у різні способи на розсуд держави. Деякі європейські країни - Болгарія, Естонія, Латвія, Люксембург - не мають жодних стандартів у цій сфері виконання рішень конституційних судів. В той же час проаналізовано досвід виконання актів Конституційного Трибуналу Республіки Польща як негативний в країнах Європейського Союзу, оскільки через конституційний суд відбувається легалізація конституційно сумнівних законодавчих актів, які були прийняті парламентською більшістю. Детально проаналізовано автономну концепцію виконання рішень або роздільне виконання рішень органу конституційного контролю;

- положення про те, що Конституційний Суд України на відміну від конституційних судів країн Європейського Союзу активно реалізує своє повноваження по визнанню законів парламенту такими, що не відповідають Конституції України починаючи з 1997 року. Аналіз виконання даних рішень Конституційного Суду України дав підстави стверджувати, що вони не виконувалися вчасно парламентом.

3. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач показав високий рівень теоретичної підготовки. У дисертаційній роботі проведено аналіз та систематизацію наявних публікацій, а також ґрунтовний аналіз судової практики, що відноситься до теми дисертаційного

дослідження. Показано ряд поточних задач, що стоять перед законотворцем, досягнуто високий рівень обізнаності відповідного законодавства та наукових досліджень інших учених за темою дисертації.

4. Наукове та практичне значення роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретико-методологічні та науково-практичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи можуть бути використані в:

- у науково-дослідній сфері - для поглиблення наукових досліджень виконання актів органів конституційного контролю;

- у законодавчій діяльності - як теоретико-правове підґрунтя для вдосконалення чинного законодавства України шляхом внесення змін і доповнень до нього, розроблення проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення конституційно-правового регулювання виконання актів Конституційного Суду України;

- у навчальному процесі – при розробці підручників і навчально-методичних посібників для при викладання відповідних навчальних дисциплін у закладах вищої освіти.

Результати дослідження також можуть бути використані з метою ефективного впровадження судової реформи в Україні.

5. Використання результатів роботи.

Подане дисертаційне дослідження А.С. Панкратової містять науково обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації для використання в освітньому процесі юридичного факультету, зокрема при викладанні тем:

Подане дисертаційне дослідження А.С. Панкратової містять науково обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації для використання в освітньому процесі юридичного факультету, зокрема при викладанні тем:

1. «Інститут конституційної юстиції», «Основи теорії Конституції», «Конституційні основи правосуддя», «Конституціоналізм та конституційний лад України», «Інститут конституційної юстиції» з обов'язкової навчальної дисципліни ОП Право «Конституційне право»;

2. «Процесуальна компетенція Конституційного Суду України. Розмежування процесуальної компетенції суб'єктів розгляду справи конституційного суду: міжнародний досвід», «Виконання актів Конституційного Суду України» з дисципліни вільного вибору ОП Право «Конституційне судочинство»;

3. «Конституційне судочинство як форма конституційного контролю в правовій державі», «Конституційне судочинство як самостійний вид судочинства», «Правова природа, значення рішень та правових позицій Конституційного Суду України» з вибіркової навчальної дисципліни ОПН Право «Конституційний судовий процес»;

4. «Поняття “процесуальної компетенції” в конституційному судочинстві», «Проблеми розмежування процесуальної компетенції суб'єктів розгляду справи Конституційного Суду України» з вибіркової навчальної дисципліни ОПН Право «Процесуальна компетенція Конституційного Суду України»;

5. «Аналіз юридичних позиції Конституційного Суду України у сфері компетенції органів публічної влади» та «Досвід Конституційних судів країн ЄС щодо вирішення компетенційних спорів» з вибіркової навчальної дисципліни ОПН Право «Проведення у справах про компетенцію».

А також у процесі підготовки навчально-методичних посібників, які можуть бути рекомендовані до вивчення під час самостійної роботи студентів та аспірантів.

6. Повнота викладу матеріалів в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження викладені у 8 наукових працях, зокрема, у 8 статтях, опублікованих у фахових виданнях України з юридичних наук, а також у 4 тезах доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

*Наукові праці у виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України:*

1. Волошина А.С. Превентивний конституційний контроль у рішеннях Конституційного Суду України. *Юридичний науковий електронний журнал* №5/2022. С. 79-81

2. Бзова Л.Г., Панкратова А.С. Історія та системи контролю конституційності: міжнародний досвід. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. №75/2023 С. 71-74

3. Панкратова А.С. Важливість етапу виконання рішень у конституційній юрисдикції. Том 1 № 78 (2023): *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»* С. 122-125

4. Панкратова А.С. Виконання рішень суду: аналіз правових позицій Конституційного Суду України. *Аналітично-порівняльне правознавство* №6 (2023) С. 148-151

наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Волошина А.С. Порядок здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану. Права людини та публічне врядування в сучасних умовах : Матеріали V Міжнародного правничого форуму, 10 червня 2022 р., м. Чернівці/ Уклад. І.В. Ковбас, І.І. Бабін, О.І. Ющик, І.Ж. Торончук, П.І. Крайній. Чернівці: Технодрук, 2022. С. 256-259

6. Волошина А.С. Робота судів України в умовах воєнного стану. Конституційно-правові механізми реалізації та захисту прав людини і громадянина в умовах війни: світовий досвід та Україна: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 26 травня 2022 р. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. –С. 194-199

7. Voloșâna A.S. Constituționalismul modern și statul. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2022. Р.176-179

8. Волошина А.С. Подолання конституційного нігілізму. Український конституціоналізм: виклики, народжені свободою. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції (23 грудня 2022 року) / За заг. ред.

проф. А. П. Гетьмана. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2022. С.43-44

Результати дисертаційної роботи повністю відображені в публікаціях. Постановки задач належить науковому керівнику. Усі результати, включені до дисертації, були отримані автором особисто, проте постійно обговорювалися з науковим керівником.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності дисертаційної роботи встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації.

Дисертацію обговорено на засіданнях кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Основні результати наукових досліджень, викладених у дисертаційній роботі, доповідалися авторкою на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Серед них: Права людини та публічне врядування в сучасних умовах : Матеріали V Міжнародного правничого форуму (10 червня 2022 р., м. Чернівці), Конституційно-правові механізми реалізації та захисту прав людини і громадянина в умовах війни: світовий досвід та Україна: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26 травня 2022 р.), Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022р., Чернівці), Український конституціоналізм: виклики, народжені свободою: Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції (23 грудня 2022 року).

10. Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація А.С. Панкратової є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково-обґрунтовані результати, що у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, котре має суттєве значення для конституційно-правової науки та правозастосовної практики.

Структура роботи зумовлена метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які уміщують вісім підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел.

11. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертація А.С. Панкратової «Виконання актів органів конституційного контролю: порівняльно-правовий аналіз» відповідає вимогам, встановленим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03.2022 р.), «Вимогам до оформлення дисертацій», затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019}).

12. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота А.С. Панкратової «Виконання актів органів конституційного контролю: порівняльно-правовий аналіз», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08-Право за спеціальність 081-Право за її актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання проблеми, практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022., № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024)

За результатами публічної презентації результатів дисертації та їх обговорення на засіданні №4 від 23.09.2024 року кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича дисертацію Анастасії Сергіївни Панкратової «Виконання актів

органів конституційного контролю: порівняльно-правовий аналіз»
рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій раді для здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 08-Право за спеціальністю 081-Право.

Голова засідання

кафедри процесуального права

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

доктор юридичних наук, професор Віталій ГОРДЕСОВ

